

Sygn.akt III AUa 158/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Dorota Elżbieta Zarzecka

Sędziowie: Sławomir Bagiński

Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Patrycja Śledziwska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2021 r. w B.

sprawy z odwołania P. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji wnioskodawcy P. N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 grudnia 2020 r. sygn. akt V U 1273/20

oddala apelację.

Sławomir Bagiński Dorota Elżbieta Zarzecka Barbara Orechwa - Zawadzka

Sygn. akt III AUa 158/21

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 5 października 2020 roku odmówił przyznania P. N. prawa do emerytury pomostowej.

Organ rentowy wskazał, że odmówił prawa do tego świadczenia, zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy oraz nie rozwiązał stosunku pracy. Ponadto, zgodnie z art. 4 w związku z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, na dzień 1 stycznia 2009 r. wnioskodawca nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wynoszącego co najmniej 15 lat i nie rozwiązał stosunku pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji P. N. podał, że przy pomocy świadectw pracy udowodnił zatrudnienie w szczególnych warunkach w wymiarze ponad 19 lat. Wykonywał prace przy przeróbce mechanicznej węgla w temperaturze powyżej 28°C oraz przy spawaniu łukowym i cięciu termicznym wewnątrz kotłów.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z 18 grudnia 2020 r. odwołanie oddalił.

Sąd ten ustalił, że P. N. wcześniej dwukrotnie bezskutecznie ubiegał się o emeryturę pomostową.

W rozpoznawanej sprawie P. N. na rozprawie 9 grudnia 2020 r. okazał świadectwo pracy z 30 listopada 2020 r. potwierdzające zatrudnienie w Szkole Podstawnej Nr 17 do 30 listopada 2020 r. Zdaniem Sądu, miał zatem zamiar rozwiązać umowę o pracę dopiero po otrzymaniu emerytury.

Sąd wskazał, że stosownie do art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.; 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn; 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn; 5) przed dniem 01 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy. Zgodnie z art. 49 prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Wykaz prac w szczególnych warunkach, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy - określa załącznik nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, a wykaz prac o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 3 - określa załącznik nr 2 do tej ustawy. Wykaz prac uznawanych za prace w szczególnych warunkach przewidziany w załączniku nr 1 do ustawy z 19 grudnia 2008 r. jest węższy, niż w katalogu wymienionym w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8, poz. 43).

Sąd wskazał, że w postępowaniu odrębnym z zakresu ubezpieczeń społecznych żądanie ustalenia tylko niektórych przesłanek warunkujących prawo do świadczenia jest niedopuszczalne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2005 r., I UK 160/04). Nie jest dopuszczalne również wydanie wyroku ustalającego spełnienie przez ubezpieczonego niektórych warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia lub wyroku przyznającego to świadczenie pod warunkiem spełnienia pozostałych warunków w przyszłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2011 r., I UK 363/10).

Sąd uznał, że odwołujący po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ustawy. Stosownie do art. 3 ust. 4 w/w ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1. Osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 10 listopada 2015 r., III AUa 452/15).

Sąd stwierdził, że wnioskodawca złożył świadectwa pracy z 10 sierpnia 2002 roku i 20 sierpnia 2020 roku potwierdzające pracę w szczególnym charakterze i w szczególnych warunkach - od 26 czerwca 1978 roku do 30 czerwca 1990 roku, od 9 sierpnia 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku i od 5 października 1998 roku do 30 czerwca 2001 roku. Zdaniem Sądu, skoro pracodawcy (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. nadal istnieli, to mogli zaświadczyć, że wnioskodawca wykonywał prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze (poz. 28 zał. Nr 1) lub wykonywał prace wewnątrz kotłów (poz. 30). Nowe świadectwa pracy zostały wydane, na podstawie przepisów wynagrodzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku i nieaktualnych od 19 lat przepisów resortowych. Bycie monterem kotłów nie oznacza wykonywania pracy wewnątrz kotła. Zdaniem Sądu

tylko pracodawca jako właściciel mienia należącego do niego był w stanie potwierdzić, że wnioskodawca stale pracował wewnątrz a nie na zewnątrz kotła, albo spawał w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją.

Sąd ocenił, że uznanie przez organ rentowy, iż wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach przez 19 lat nie oznaczało, że były to prace dające mu prawo do emerytury pomostowej, ponieważ nie pracował przy pracach wymienionych w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. Dlatego też, Sąd oddalił odwołanie, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył P. N.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił naruszenie:

I. przepisów postępowania cywilnego, mające wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie, tj.: 1) brak rozpoznania istoty sprawy, poprzez zaniechanie dokonania przez sąd jakichkolwiek ustaleń w zakresie stanu faktycznego, tj. terminów i rodzaju pracy wykonywanej przez Odwołującego; faktu wykonywania przez Odwołującego pracy bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze i pracy wewnątrz kotłów, związanej z występowaniem czynników ryzyka;

2) naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 235² § 1 i 2 k.p.c. poprzez faktyczne pominięcie przez Sąd dokumentu - świadectwa pracy z dnia 30.11.2020 r. potwierdzającego niepozostawanie Odwołującego w stosunku pracy na datę zamknięcia rozprawy; brak wydania przez Sąd postanowienia dowodowego w tym zakresie.

2) naruszenie art. 235² § 1 i 2 k.p.c. poprzez pominięcie (oddalenie) na rozprawie w dniu 9 grudnia 2020 r. wniosku o przesłuchanie zgłoszonych przez Odwołującego świadków w sytuacji, gdy przeprowadzenie tego dowodu było konieczne dla prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie, a nadto pominięcie wniosku dowodowego bez wskazania podstawy prawnej,

3) naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 299 i 473 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd dowodu z przesłuchania stron, w sytuacji gdy w braku nowych wniosków dowodowych lub ich oddalenia przez sąd, pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy,

4) naruszenie art. 3271 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej; co uniemożliwia kontrolę instancyjną.

5) naruszenie art. 472 k.p.c. poprzez zaniechanie przez Sąd zażądania od Odwołującego, występującego bez pełnomocnika profesjonalnego, lub od pracodawców Odwołującego, przedłożenia dokumentu - zaświadczenia wystawionego w trybie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, w sytuacji gdy brak przedłożenia takiego dokumentu stał się podstawą oddalenia odwołania.

6) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, skutkujące stwierdzeniem, iż potwierdzeniem wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu zał. 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych, może być jedynie zaświadczenie płatnika składek, podczas gdy w postępowaniu sądowym brak jest ograniczeń dowodowych przy ustalaniu prawa do emerytury.

II. przepisów prawa materialnego, tj.: 1) art. 49 w zw. z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i odmowę przyznania Odwołującemu prawa do emerytury pomostowej w przypadku spełnienia przez niego - na dzień orzekania przez sąd- łącznie wszystkich przesłanek do przyznania świadczenia.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

I. uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji (art. 386 § 4 k.p.c.) z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy oraz konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania.

II. w każdym przypadku zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

III. zaskarżył nadto, na zasadzie art. 380 k.p.c., postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku zapadłego na rozprawie dnia 9 grudnia 2020 r. w przedmiocie „oddalenia” wniosku dowodowego w zakresie przesłuchania świadków i wniósł o jego zmianę poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków: T. L., A. M., W. P., B. R. (adresy jak w odwołaniu z dnia 21.10.2020 r.) na potwierdzenie faktów: przebiegu zatrudnienia i rodzaju wykonywanej przez Odwołującego pracy w zakładach pracy: Zakładzie (...), i jego następcach prawnych, Zakładzie (...) sp. z o.o., (...) sp.z o.o., (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o.

IV. na podstawie art. 381 k.p.c., z uwagi na potrzebę powołania się na nowe dowody po zamknięciu rozprawy przed Sądem I instancji, wniósł o dopuszczenie dowodu:

- z załączonego dokumentu świadectwa pracy z dnia 30.11.2020 r. na potwierdzenie faktu niepozostawiania Odwołującego w stosunku pracy na dzień zamknięcia rozprawy przez Sąd I instancji.
- z przesłuchania stron - z ograniczeniem do Odwołującego - na potwierdzenie faktów: przebiegu zatrudnienia, rodzaju, warunków i czynników ryzyka wykonywanej przez Odwołującego pracy w zakładach pracy: Zakładzie (...), i jego następcach prawnych, Zakładzie (...) sp. z o.o., (...) sp.z o.o., (...) sp. z o.o. , (...) sp. z o.o.
- z opinii biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy na okoliczność, czy praca wykonywana przez Odwołującego w okresie od 1.09.1975 r. do 31.10.2002 r. była pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu zał. 1 lub 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji i wniosków dowodowych w niej zawartych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest bezzasadna.

Spór w przedmiotowej sprawie dotyczył spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek do nabycia emerytury pomostowej, przewidzianej w ustawie z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (j.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924).

Z prawidłowo zastosowanego przez Sąd pierwszej instancji przepisu art. 4 ustawy wynika, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.; 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat; 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn; 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn; 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS; 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ustawa o emeryturach pomostowych dopuściła jednocześnie odstępstwa od przesłanki wymienionej w art. 4 pkt 6, wskazując w art. 49, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany

w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy.

Zatem art. 49 ustawy przewiduje możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 ustawy, który w miejsce tego warunku wprowadza wymaganie, aby zainteresowany spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 5 października 2020 r. wynika, że na dzień jej wydania wnioskodawca nie wykazał wszystkich koniecznych przesłanek do nabycia emerytury pomostowej, w rozumieniu ww. przepisów, tj.:

1) nie wykazał, iż na dzień 1 stycznia 2009 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w wymiarze co najmniej 15 lat, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc pracę wskazaną w załącznikach nr 1 lub 2 do tej ustawy;

2) nie wykazał, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a więc pracę wskazaną w załącznikach nr 1 lub 2 do tej ustawy;

3) nie rozwiązał stosunku pracy.

W toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji P. N. rozwiązał stosunek pracy. Podczas rozprawy w dniu 9 grudnia 2020 r. okazał świadectwo pracy, z którego wynikało, że stosunek pracy ze Szkołą Podstawową nr (...) w B. został rozwiązany za porozumieniem stron dnia 30 listopada 2020 r. Podtrzymał też zawarty w odwołaniu wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków oraz dokumentów pracowniczych na okoliczność wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Sąd pierwszej instancji oddalając wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków, jak też odwołanie wskazał, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada, że sąd ocenia legalność decyzji na datę jej wydania. Mając zatem na uwadze tę zasadę, uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego na datę jej wydania, była prawidłowa, bowiem wnioskodawca nie spełnił przesłanek do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Wskazał też zasada ustanowiona w art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którą podstawą rozstrzygnięcia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, stosowana jest tylko w wyjątkowych przypadkach.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Z przepisu art. 316 § 1 k.p.c. wynika, że podstawą rozstrzygnięcia jest stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, przy czym nie budzi wątpliwości, że sformułowanie „stan rzeczy” obejmuje również stan faktyczny. Jednak w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zasada ta doznaje istotnego ograniczenia, bowiem sąd ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy w chwili jej wydania. Postępowanie sądowe jest w tego rodzaju sprawach kontynuacją postępowania administracyjnego, a rola sądu sprowadza się do kontroli prawidłowości decyzji kończącej to postępowanie. W istocie bowiem pozytywne rozstrzygnięcie w decyzji o prawie do określonego świadczenia stanowi potwierdzenie spełnienia wszystkich przesłanek tego prawa, a więc wystąpić one muszą w dacie wydania decyzji. Skoro postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczyna się poprzez wniesienie odwołania od negatywnej decyzji organu rentowego, to postępowanie to ma na celu zweryfikowanie stanowiska tego organu wyrażonego w decyzji, a więc ze swej istoty weryfikacja ta nie powinna uwzględniać stanu istniejącego w dacie późniejszej niż data jej wydania. Zakres kognicji sądu ubezpieczeń społecznych jest zatem ściśle uzależniony od tego, co było przedmiotem rozstrzygnięcia organu rentowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 6.02.2020 r. III AUa 1026/19 Lex nr 2956498).

W orzecznictwie przyjmuje się, że zasada określona w art. 316 § 1 k.p.c. nie ma charakteru absolutnego. Ma ona uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do niej wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłoby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Niebezpieczeństwa takiego nie ma jedynie w sytuacji, kiedy spełnienie się ostatniej z przesłanek prawa do świadczenia w trakcie postępowania sądowego jest oczywiste i na tyle pewne, że w zasadzie nie może być kwestionowane przez organ rentowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2007 r. III UK 25/07). W drodze wyjątku od tej zasady orzecznictwo dopuszcza zatem możliwość uwzględniania przez sąd okoliczności niebędących przedmiotem oceny w decyzji organu rentowego. Taka możliwość wchodzi w rachubę wówczas, gdy podstawa faktyczna rozstrzygnięcia zawartego w wyroku sądu dotyczy „okoliczności pewnych”. Wydanie w takiej sytuacji wyroku prowadzi do swoistego „skrócenia procedury” i jest podyktowane względami ekonomii procesowej. Eliminuje konieczność wystąpienia do organu rentowego przez osobę uprawnioną z kolejnym - tym razem zasadnym - wnioskiem o świadczenie niewątpliwie należne (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 lipca 2000 r., II UKN 55/00, OSNAPiUS 2002 Nr 2, poz. 49; z 18 kwietnia 2001 r., II UKN 335/00, OSNP 2003 Nr 1, poz. 19; z 20 maja 2004 r., II UK 395/03, OSNP 2005 Nr 3, poz. 43; z 2 sierpnia 2007 r., III UK 25/07, OSNP 2008 nr 19-20, poz. 293). W wyroku z dnia 10 marca 1998 r., II UKN 555/97 (OSNAPiUS 1999 Nr 5, poz. 181).

Zatem, w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych zasadą jest, że sąd ocenia legalności decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania, jednakże w pewnych sytuacjach może przyznać ubezpieczonemu świadczenie emerytalno-rentowe, jeżeli warunki je uzasadniające zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji. Mianowicie, jeżeli ustalą, iż jedyna przyczyna odmowy przyznania tego świadczenia ustała po wydaniu zaskarżonej decyzji, jest władny wydać wyrok przyznający świadczenie z datą spełnienia się wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia prawa do tego świadczenia. Ustalenia stanowiące faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w takim wyroku muszą jednak dotyczyć okoliczności pewnych. Tylko w takich razach dopuszczalne jest swego rodzaju skrócenie procedury przez eliminację ponownego postępowania przed organem rentowym z nowego wniosku o świadczenie niewątpliwie należne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 1998 r., II UKN 555/97 OSNAPiUS 1999 Nr 5, poz. 181). Wyjątek (tzn. jeżeli warunki uzasadniające przyznanie świadczenia zostały spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji) jest obwarowany szeregiem zastrzeżeń, takich jak oczywistość prawa do świadczenia i pewność co do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy przez organ rentowy w razie ponownego zgłoszenia wniosku (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 25 stycznia 2005 r. I UK 152/04 OSNAPiUS 2005 Nr 17, poz. 273). Odstępstwo od zasady badania legalności decyzji na dzień jej wydania przyjmuje się w przypadku oceny prawa do świadczenia uzależnionego między innymi od warunku rozwiązania stosunku pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2012 r. II UK 235/11 OSNP 2013/7-8/87 oraz z 11 czerwca 2013 r. II UK 381/12 LEX nr 1331296).

Mając na uwadze powyższe, stwierdzić należy, że w rozpoznawanej sprawie w postępowaniu sądowym pierwszo-instancyjnym kwestie sporne dotyczyły nie tylko nierozwiązania stosunku pracy ale i nielegitymowania się przez P. N. stażem pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, określonej w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca w trakcie postępowania sądowego rozwiązał stosunek pracy i na okoliczność spełnienia drugiego kwestionowanego warunku, niezbędnego do przyznania emerytury pomostowej, tj. wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, określonej w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych, domagał się przeprowadzenia szeregu dowodów.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, gdyby wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej, za wyjątkiem nierozwiązania stosunku pracy, były pewne, a o odmowie przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej przesądzałoby jedynie niespełnienie przesłanki rozwiązania stosunku pracy, to w myśl zasady określonej w przepisie art. 316 § 1 k.p.c., należałoby przyznać mu prawo do emerytury pomostowej z tego względu, że spełnienie tej przesłanki nie podlegałoby kwestionowaniu i nie wymagałoby dodatkowej oceny przez organ rentowy.

Jednak spór w sprawie dotyczył nie tylko nierozwiązania stosunku pracy, ale też niespełnienia przesłanki wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, określonej w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzenie przez Sąd pierwszej instancji w tej sytuacji obszernego postępowania dowodowego oznaczałoby rozszerzenie wyjątku od zasady orzekania według stanu na dzień wydania zaskarżonej decyzji, byłoby zbyt daleko idące i w istocie wypaczałoby sens kontrolny postępowania sądowego wobec wyników postępowania administracyjnego.

Pamiętać też należy, iż świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach traktuje się jako dokument prywatny, w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067, czy z 23 listopada 2005 r., I UK 15/04, OSNAP 2005 Nr 11, poz. 161). Stąd organ rentowy, oceniając odmiennie zarówno treść świadectwa pracy, jak i innych tego typu dokumentów, zawsze może podważać ich treść.

Zatem, Sąd Apelacyjny za bezzasadne uznał zawarte w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów prawa procesowego tj. brak rozpoznania istoty sprawy poprzez zaniechanie dokonania ustaleń w zakresie stanu faktycznego, naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 235² § 1 i 2 k.p.c. poprzez pominięcie świadectwa pracy z 30.11.2020 r., naruszenie art. 235² § 1 i 2 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku o przesłuchanie zgłoszonych świadków, naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 299 k.p.c. i art. 473 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, naruszenie art. 3272 § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez brak wskazania w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, naruszenie art. 472 k.p.c. poprzez zaniechanie zobowiązania przedłożenia zaświadczenia wystawionego w trybie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie, a także naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 49 w zw. z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W związku z powyższym, skoro decyzja organu rentowego była prawidłowa i na dzień jej wydania wnioskodawca nie spełniał wszystkich przesłanek do nabycia emerytury pomostowej, to odwołanie od tej decyzji słusznie zostało przez Sąd pierwszej instancji oddalone.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

1

2